

3. Журавський В. С. Діалектика довічного позбавлення волі: сутність та форма гуманізації кари / В. С. Журавський, В. О. Гацелюк // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2015. – № 1. – С. 75–81.
4. Мостепанюк Л. О. Особливості заміни окремих видів покарань в процесі їх відбування / Л. О. Мостепанюк // Держава і право. – Вип. 53. – С. 503
5. Про внесення змін до Кримінального, Кримінально-процесуального та Виправно-трудоного кодексів України: Закон України № 1483-III від 22 лютого 2000 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
6. Селиверстов В.И. Защита прав человека в местах лишения свободы: Сб. норматив. актов и офиц. док. – М. : Юриспруденция, 2003
7. Тимовська Н.В. Позбавлення волі як вид покарання. / Актуальні питання реформування правової системи України. – Т. II: Збірник наукових статей. – 2014. – 354 с.

*Перець Г.
студентка магістратури юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри
кримінального права та процесу ТНЕУ Олійничук Р.П.*

ПОНЯТТЯ ЗЛОЧИНУ В КОНТЕКСТІ ТЕОРЕТИЧНОГО АНАЛІЗУ

Згідно зі ст. 11 Кримінального кодекс (КК) України, злочином є передбачене цим Кодексом суспільно небезпечне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом злочину [1]. Тобто, злочином визнається не просто така поведінка людини, що заподіює істотну шкоду, порушує суспільні відносини в державі, а лише та, яка передбачена у Кодексі. Як відомо, правові норми формувалися історично шляхом закріплення у законодавстві найбільш актуальних моральних норм. Актуальність моральних норм визначалась їхньою нагальною необхідністю для нормального функціонування конкретного соціуму за певних історичних реалій. Ми не дотримуємось тієї точки зору, що за порушення моральних норм, які знаходяться поза межами правового поля, не настає відповідальність взагалі. Вона може наставати, однак лише на рівні суспільних відносин [2, с. 32].

Сучасне визначення поняття злочину, якого дотримуються вчені-правники сьогодення В. О. Навроцький, В. Я. Тацій, В. В. Сташис, виглядає так: злочином визнається суспільно небезпечне, винне, протиправне і кримінально каране діяння (дія чи бездіяльність), вчинене суб'єктом злочину [3].

Слушною є думка Є. Д. Скулиша та С. І. Нежурбіди про те, що злочин – це акт найнебезпечнішого виду негативної поведінки людини, відображений в нормах права (вираженні панівної системи цінностей суспільства), та який посягає на об'єкти, що представляють позитивну цінність у суспільстві [4, с. 105].

Злочин, як і будь-яке інше правопорушення, є вчинком людини, і саме тому йому притаманні всі ті об'єктивні й суб'єктивні особливості, що характеризують поведінку людини: фізичні властивості – той чи інший рух або відсутність його, використання фізичних, хімічних, біологічних та інших закономірностей навколишнього світу; психологічні властивості – прояв свідомості і волі, певна мотивація поведінки, її цілеспрямованість.

Однак на відміну від інших вчинків людини злочин за соціальною сутністю є посяганням на ті відносини, що склалися в суспільстві, відображають його найважливіші інтереси, внаслідок чого охороняються законом про кримінальну відповідальність. Злочин завжди суперечить основним потребам та інтересам суспільного розвитку. А оскільки саме об'єктивні закономірності розвитку суспільства, його потреби й інтереси є критерієм, мірилом цінності чи антицінності людської поведінки, відповідності чи невідповідності її цим потребам та інтересам, злочин завжди є антисоціальною поведінкою.

При цьому оскільки інтереси і потреби суспільства перебувають у постійному розвитку, відповідно змінюється на певному етапі суспільного розвитку й оцінка поведінки людини як антисоціальної, злочинної. Тому поняття злочину не може бути незмінним: воно завжди має відповідати конкретному етапу розвитку суспільства, потребам та інтересам, притаманним саме цьому етапу.

Поняття злочину в кримінальному праві є універсальною і фундаментальною категорією: воно лежить в основі змісту всіх кримінально-правових інститутів. Саме тому визначенню цього поняття в кримінальному праві надавалося і надається велике значення [5].

На сьогодні наукове вчення про злочин ще не повністю відображає всі особливості практичного застосування норм кримінального права. Однією з необхідних умов по вдосконаленню наукового вчення про злочин є усунення всіх неточностей та протиріч у внутрішньому змісті кримінально-правових норм. На сьогодні майже всі питання, пов'язані із злочином, вивчаються та досліджуються наукою кримінального права, оскільки в нашій державі не існує повного нормативного закріплення даного питання.

І тому саме вдосконалення чинного кримінального законодавства, а також прийняття принципово нових кримінальних законів, які б повніше висвітлювали юридичну сутність злочину залишається першочерговим завданням, яке стоїть на сьогодні перед нашою державою.

Питання про визначення поняття злочину необхідно вирішувати в контексті діючого Кримінального кодексу України, а саме в Загальну частину КК внести відповідні зміни і визначити види кримінальних правопорушень (злочин та кримінальний проступок) з врахуванням положень нового Кримінального-процесуального кодексу [6, с. 593].

Сучасні зміни чинного законодавства викликають гостру необхідність щодо узагальнення і глибокого аналізу теоретичного та практичного матеріалу, оцінки окремих тенденцій і обґрунтування в подальшому проблем, пов'язаних з визначенням поняття злочину та його відмежування від кримінального проступку.

Також хотілося б зазначити, що вивчення та дослідження злочину на сьогодні залишається одним із першочергових завдань науки кримінального права.

Саме від того, як повно та точно будуть досліджені всі питання, пов'язані із вивченням поняття злочину, і буде залежати правильна оцінка та кваліфікація суспільно-небезпечного діяння.

Це також забезпечить швидке виявлення та притягнення до відповідальності осіб, винних у вчиненні злочину та виключить випадки притягнення до кримінальної відповідальності невинних осіб.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
2. Чайка О. В. Поняття злочину ненадання допомоги та його об'єктивна сторона / О. В. Чайка // Адвокат. – 2009. - № 5. – С. 31-35.
3. Сташис В. В. Кримінальне право України. Загальна частина. Підручник для студентів вищих навчальних закладів 4 вид. перероб. та доп. / В.В. Сташис, В.Я. Тацій. – Харків : Право, 2010. –456 с.
4. Скулиш Є. Д., Нежурбіда С. І. Щодо визначення поняття злочину / Є. Д. Скулиш, Є. Д. Нежурбіда // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2014. - № 1. – С. 103-107.
5. Навчальні матеріали (онлайн). Кримінальне право. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/18301025/pravo/ponyattya_zlochynu_yogo_oznaki_kriminalnim_pravom_ukrayini
6. Галушко Б. С. Поняття злочину в кримінальному праві України / Б. С. Галушко // Актуальні проблеми держави і права. – 2012. – Вип. 68. – С. 591-597.

Старжинський Т.

*студент IV курсу юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету
Науковий керівник: к. ю. н., доцент кафедри
кримінального права та процесу Чудик Н.О.*

НЕЗАКОННА ПРАЦЯ ЗАСУДЖЕНИХ ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ В КОЛОНІЯХ ТА СІЗО

Вважається, що праця для засуджених є процесом який дозволяє таким особам скоротати час, зосередитися на певній діяльності, вдосконалити набуті ним навички у певній праці. Крім того для них згідно закону забезпечуються умови праці, заробіток, та певні компенсації.

Відповідно до закону, засуджені до позбавлення волі мають право працювати та залучаються до суспільно корисної праці у місцях і на роботах, визначених адміністрацією колонії, з урахуванням наявних виробничих потужностей, зважаючи при цьому на стать, вік, працездатність, стан здоров'я і спеціальність.

Засуджені залучаються до оплачуваної праці, як правило, на підприємствах, у майстернях колоній, а також на державних або інших форм власності підприємствах за строковим трудовим договором, що укладається між засудженим і виправною колонією (слідчим ізолятором), за умови забезпечення їх належної охорони та ізоляції.

Засуджені можуть залучатися без оплати праці лише до робіт з благоустрою колоній і прилеглих до них територій, а також поліпшення житлово-побутових умов засуджених або до допоміжних робіт із забезпечення колоній продовольством.[1]